

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak yazılı sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması amacıyla her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağını öğrencilere önceden bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri okul genelinde yapılacak olan ortak yazılı sınavlar için sunulan konu soru dağılım tablolarından herhangi birini seçip ilgili tablodaki kazanımlara yönelik sorular hazırlayacaktır. Okul genelinde uygulanacak ortak yazılı sınavlar, bu konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

11. SINIF FELSEFE DERSİ 1.DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU		1.DÖNEM 1. SINAV
ÜNİTE	KAZANIMLAR	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav
		1. Senaryo
MÖ 6.YÜZYIL - MS 2.YÜZYIL FELSEFESİ	11.1.1. Felsefenin ortaya çıkışını hazırlayan düşünce ortamını açıklar.	2
	11.1.2. MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar.	2
	11.1.3. Örnek felsefi metinlerden hareketle MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder.	2
	11.1.4. MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir.	2

Erdal AYDEMİR
Felsefe Öğretmeni

Ceren TOKER
Felsefe Öğretmeni

...../...../2024
UYGUNDUR

Fırat ESEN
Okul Müdürü

2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 11.SINIF FELSEFE DERSİ

1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI SORULARI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

1. SENARYO

Mezopotamya, Mısır, Çin, Hint ve İran medeniyetlerinin, Antik Yunan felsefesinin ortaya çıkışı üzerindeki etkisi büyüktür. Bu medeniyetlerin felsefi birikimleri, Antik Yunan filozoflarının evren, varlık ve ahlak üzerine düşüncelerini şekillendirmiştir.

1. Bu medeniyetlerden iki tanesinin Antik Yunan felsefesine yaptığı katkıları kısaca açıklayınız. (10P)

Babiller, göksel olayları bilimsel bir merakla değil, onlardan astrolojik sonuçlar çıkarmak amacıyla incelerken, Yunanlar ise "bilmek için bilmek" arzusuyla hareket ederek olayları rasyonel ve sistemli bir şekilde incelemişlerdir.

2. Parçada geçen "Bilmek için bilmek" sözünü kısaca açıklayınız? (10P)

Doğa felsefesi; Milet Okulu ile başlayan, doğanın ve varlığın incelenmesi konusunu içeren bir felsefe dönemidir. Bu dönem filozofları felsefi ilgilerini doğa üzerinde yoğunlaştırmış ve her şeyin kendisinden çıktığı ilkeyi araştırmışlardır. Örneğin; Herakleitos'a göre bu ilke ateş, Anaksimenes'e göre bu ilke hava, Empedokles'e göre bu ilke su, hava, ateş ve topraktır.

3. Bu açıklama MÖ 6. Yüzyıl- MS 2. Yüzyıl felsefesinin problemlerinden hangisi ile ilgilidir? Yazınız. (10P)

Varlığın değişimi tartışmalarında felsefe tarihinin ilk karşıt fikirlerinin sahipleri olan Herakleitos ve Parmenides'tir. Platon da bu iki filozofun görüşlerinden yararlanarak felsefesini oluşturmuştur.

4. Herakleitos ve Parmenides'in değişim problemine ilişkin görüşlerini karşılaştırarak yazınız. (10P)

Protagoras'a göre "insan, her şeyin ölçüsüdür."

5. Bu argümanı felsefi açıdan yorumlayınız. (15P)

Sokrates, erdemin bilgiyle özdeş olduğunu savunur, Sofistler ise bilgi ve ahlakın göreceli olduğunu iddia ederler.

6. Bu doğrultuda, Sokrates ile Sofistlerin ahlak ve bilgi anlayışları arasındaki temel farkları açıklayınız. (15P)

Platon'un mağara benzetmesi, insanların duyularıyla algıladıkları dünyanın bir yanılsama olduğunu ve asıl gerçekliğin idealar dünyasında yer aldığını savunur. Sanal gerçeklik teknolojileri ise duyulara hitap ederek insanlara gerçekmiş gibi görünen yapay dünyalar sunar.

7. Bu bilgilere dayanarak, sanal gerçeklik ve fiziksel gerçekliği, Platon'un mağara benzetmesi bağlamında değerlendirerek yazınız. (15P)

Aristoteles'in "dört neden teorisi"ne göre varlıkların değişim süreçlerinde dört temel nedeni bulunmaktadır: formel neden, maddi neden, fail neden ve ereksel neden.

8. Buna göre, Truva atı örneğini kullanarak Aristoteles'in dört neden teorisini açıklayınız. (15P)

CEVAPLAR

Mezopotamya, Mısır, Çin, Hint ve İnan medeniyetlerinin, Antik Yunan felsefesinin ortaya çıkışı üzerindeki etkisi büyüktür. Bu medeniyetlerin felsefi birikimleri, Antik Yunan filozoflarının evren, varlık ve ahlak üzerine düşüncelerini şekillendirmiştir.

1. Bu medeniyetlerden iki tanesinin Antik Yunan felsefesine yaptığı katkıları kısaca açıklayınız. (10P)

Cevap:

- A. **Mezopotamya Medeniyeti:** Mezopotamya’da yapılan astronomi gözlemleri ve bilginin sistemli olarak gözlem yoluyla elde edilmesi, Antik Yunan’da bilimin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Güneş ve Ay tutulmalarını gözlemleyerek çizelgeler hazırlamaları, sistematik gözlemin önemini vurgulamıştır.
- B. **Mısır Medeniyeti:** Mısır’da matematik ve geometri alanındaki gelişmeler, özellikle Nil Nehri’nin taşma zamanını önceden bilmek amacıyla yapılan çalışmalar, Antik Yunan’da matematik ve geometri üzerine çalışmaların temellerini atmıştır. Aynı zamanda evrenin temeli hakkında Mısır’da suyun ana madde olduğu düşüncesi, Antik Yunan filozofları arasında varlık anlayışını etkilemiştir.
- C. **Çin Medeniyeti:** Konfüçyüs ve Lao Tse’nin düşünceleri, özellikle ahlak ve toplumsal düzen üzerine olan görüşleri, Antik Yunan’daki ahlak felsefesinin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Konfüçyüs’ün erdem ve ideal devlet kavramları, Yunan düşüncesinde devlet yönetimi ve etik üzerine yapılan tartışmaları etkilemiştir.
- D. **Hint Medeniyeti:** Hint medeniyetinde ortaya çıkan Brahmanizm ve Vedalar, evrenin ve varlığın kökenine dair felsefi sorulara yanıt aramıştır. “Boşluğun evrenin varlık nedeni olarak kabul edilmesi” düşüncesi, Antik Yunan felsefesinde varlık anlayışına katkı sağlamıştır.
- E. **İnan Medeniyeti:** Zerdüşçülükteki iyilik ve kötülüğün sürekli mücadelesi ve ahlaki dualizm anlayışı, Antik Yunan felsefesindeki ahlak teorilerini ve evrendeki karşıt güçlerin varlığı üzerine yapılan tartışmaları etkilemiştir.

Babiller, göksel olayları bilimsel bir merakla değil, onlardan astrolojik sonuçlar çıkarmak amacıyla incelerken, Yunanlar ise "bilmek için bilmek" arzusıyla hareket ederek olayları rasyonel ve sistemli bir şekilde incelemişlerdir.

2. Parçada geçen “Bilmek için bilmek” sözünü kısaca açıklayınız? (10P)

Cevap:

"Bilmek için bilmek" ifadesi, bilgi edinmenin herhangi bir pratik ya da faydacı amaç gütmeksizin, sadece bilme arzusunu tatmin etmek ve merak gidermek için yapıldığını ifade eder. Bu yaklaşımda bilgi, günlük hayatta karşılaşılan sorunları çözmek ya da belirli bir çıkar sağlamak amacıyla değil, insanın doğal merak duygusunu beslemek ve evrenin, olayların, doğanın nasıl işlediğini anlamak için elde edilir.

Bu anlayışta, bilgi kendi başına bir değere sahiptir. Babiller, göksel olayları incelerken astrolojik sonuçlar çıkarmak ve pratik amaçlar gütmüşlerdir. Buna karşılık, Antik Yunan filozofları ise bilim ve felsefe yaparken, olayları sistematik ve rasyonel bir şekilde inceleyerek sadece meraklarını tatmin etmek ve evrenin işleyişini anlamak istemişlerdir. "Bilmek için bilmek", bilgiye duyulan saf bir tutkuyu, faydacı olmayan bir öğrenme isteğini temsil eder.

Doğa felsefesi; Milet Okulu ile başlayan, doğanın ve varlığın incelenmesi konusunu içeren bir felsefe dönemidir. Bu dönem filozofları felsefi ilgilerini doğa üzerinde yoğunlaştırmış ve her şeyin kendisinden çıktığı ilkeyi araştırmışlardır. Örneğin; Herakleitos'a göre bu ilke ateş, Anaksimenes'e göre bu ilke hava, Empedokles'e göre bu ilke su, hava, ateş ve topraktır.

3. Bu açıklama MÖ 6. Yüzyıl- MS 2. Yüzyıl felsefesinin problemlerinden hangisi ile ilgilidir? Yazınız. (10P)

Cevap:

CEVAP: ARKHE PROBLEMİ

Varlığın değişimi tartışmalarında felsefe tarihinin ilk karşıt fikirlerinin sahipleri olan Herakleitos ve Parmenides'tir. Platon da bu iki filozofun görüşlerinden yararlanarak felsefesini oluşturmuştur.

4. Herakleitos ve Parmenides'in değişim problemine ilişkin görüşlerini karşılaştırarak yazınız. (10P)

Cevap:

DOĞA FELSEFESİNDE DEĞİŞİM PROBLEMİ

HERAKLEİTOS

Herakleitos'a göre her şey değişir. Değişmeyen tek bir şey varsa o değişimin kendisidir.

Bir nehirde iki defa yıkanılmaz.

Kalıcı şeyler varmış kanısına kapılmamız, değişimin kurlsız değil de belli bir düzene, belli bir ölçü ve yasaya göre olmasındandır. Bu yasa logostur.

Evrende karşıt şeylerin sonu gelmez bir savaşı vardır. Soğuk sığağa, nemli olan kuruya, genç yaşlıya dönüşür. Bu karşıtlıklar uyum içindedir. Bunu sağlayan da logostur. Savaş kötü bir şey değildir. Doğurgandır, yaratıcıdır verimlidir.

PARMENİDES

Ona göre evrende hiçbir şey değişmez. Varlık; ezeli-ebedi, bölünemez, boşluk içermeyen ve hareketsiz olandır.

Varlık aldatıcı biçimde çokluk olarak görünse de asıl olarak varlık "Bir Olan"dır.

Gerçeklik, yani varlık; mutlak anlamda Bir'dir, kalıcıdır, süreklidir, yaratılmamıştır, yok edilemez. O ezeli ve ebedidir, onda hareket ve değişim yoktur.

Duyular yanıltıcıdır. Var olan, düşünce ile kavranır.

Protagoras'a göre "insan, her şeyin ölçüsüdür."

5. Bu argümanı felsefi açıdan yorumlayınız. (15P)

Cevap:

- Protagoras'ın "İnsan her şeyin ölçüsüdür" ifadesi, bilgi ve gerçeklik anlayışını insan merkezli bir bakış açısına dayandıran bir düşünceyi temsil eder. Bu argüman, felsefi açıdan rölativizm olarak bilinen yaklaşımın temelini oluşturur. Rölativizme göre, doğru ya da yanlış mutlak değildir; aksine, her şey insanın algı ve deneyimlerine bağlı olarak değişir. Yani bilgi ve hakikat, her bireyin kendi duyumları, düşünceleri ve deneyimleriyle şekillenir.
- Bu argümanı yorumlarken, Protagoras'ın insanı her şeyin ölçüsü yapmasının, mutlak bir gerçeklik yerine kişisel ve öznel bir gerçeklik anlayışını savunduğunu söyleyebiliriz. Örneğin, bir şeyin doğru ya da güzel olup olmadığını belirleyen nesnel bir kriter yoktur; her bireyin o şey hakkında farklı bir yargıya varması mümkündür ve bu yargılar, o birey için geçerlidir.
- Bu bakış açısı, aynı olay ya da nesne hakkında farklı kişilerin farklı sonuçlara varabileceğini ve hepsinin kendi bağlamında doğru olabileceğini öne sürer. Protagoras'ın bu görüşü, özellikle etik, bilgi ve estetik alanlarında önemli tartışmalara yol açmıştır. Çünkü bu argüman, evrensel değerler, objektif bilgi ve mutlak doğruların varlığını sorgular.
- Sonuç olarak, Protagoras'ın "İnsan her şeyin ölçüsüdür" ifadesi, insanın algı ve deneyimlerinin merkezde olduğu bir bilgi teorisini savunur ve gerçeğin bireyden bireye değişebileceği fikrini destekler.

Sokrates, erdemın bilgiyle özdeş olduğunu savunur, Sofistler ise bilgi ve ahlakın göreceli olduğunu iddia ederler.

6. Bu doğrultuda, Sokrates ile Sofistlerin ahlak ve bilgi anlayışları arasındaki temel farkları açıklayınız. (15P)

Cevap:

- Sokrates'e göre erdem, doğru bilgiye dayanır ve ahlaki eylemler, bilginin sonucudur. Kişi, iyi ve doğru olanı bildiğinde, bu bilgiye uygun olarak erdemli bir şekilde davranır. Bu nedenle, kimse bilerek kötülük yapmaz; kötülük, bilgisizliğin bir sonucudur. Kötülük, ancak cehaletten kaynaklanır. Bilgiye sahip olmak, insanın doğru eylemlerde bulunmasını sağlar.
-
- Sofistler ise bilginin ve ahlakın göreceli olduğunu savunurlar. Onlara göre, doğru veya ahlaki olan şey, kişiden kişiye, kültürden kültüre değişir. Sofistler, bireyin kendi çıkarlarına ve toplumun geleneklerine uygun olanı yapmasını savunurken, Sokrates evrensel ahlaki doğruların var olduğuna inanır ve bu doğruların ancak bilgi aracılığıyla keşfedilebileceğini savunur. Kısacası Sofistler ahlaki doğruların ve bilginin sabit olmadığını, Sokrates ise bilginin evrensel doğrulara ulaşmada temel olduğunu düşünür.
-
- **Sonuç:** Sokrates ve Sofistler arasındaki en temel fark, Sokrates'in ahlaki ve bilgisel değerlerin evrensel ve değişmez olduğunu savunmasına karşın, Sofistlerin bu değerlerin göreceli ve değişken olduğunu düşünmesidir. Sokrates için bilgi, erdemın kaynağı iken, Sofistler için bilgi ve ahlak, bireyin çıkarlarına bağlı olarak değişebilir.

Platon'un mağara benzetmesi, insanların duyularıyla algıladıkları dünyanın bir yansıma olduğunu ve asıl gerçekliğin idealar dünyasında yer aldığını savunur. Sanal gerçeklik teknolojileri ise duyulara hitap ederek insanlara gerçekmiş gibi görünen yapay dünyalar sunar.

7. Bu bilgilere dayanarak, sanal gerçeklik ve fiziksel gerçekliği, Platon'un mağara benzetmesi bağlamında değerlendirerek yazınız. (15P)

Cevap:

- Platon'un mağara benzetmesinde, insanlar mağarada zincirlenmiş olarak yalnızca duvara yansıyan gölgeleri görürler ve bu gölgeleri gerçek zannederler. Bu gölgeler, duysal dünyanın yanıltıcı doğasını temsil eder. Platon'a göre asıl gerçeklik, duyularla algılanan bu dünyada değil, idealar dünyasında bulunur. İnsan ancak akıl yoluyla bu asıl gerçekliğe ulaşabilir.
- Bu bağlamda, **sanal gerçeklik** de bir tür "gölge" olarak değerlendirilebilir. Sanal gerçeklik, teknolojik araçlarla yaratılan, fiziksel dünyayı taklit eden bir simülasyondur. Ancak, tıpkı mağaradaki gölgeler gibi, sanal gerçeklik de hakikatin bir yansımasıdır ve tam anlamıyla gerçek değildir. Sanal dünyada yaşanan deneyimler ne kadar gerçekçi görünse de, tıpkı mağaradaki gölgeler gibi, fiziksel dünyanın birer kopyası ya da yansımasıdır.
- Platon'un mağara benzetmesine göre, sanal gerçeklikte yaşayan insanlar da tıpkı mağaradaki insanlar gibi gerçekliği tam olarak görememekte ve yansımalarla dolu bir dünyada varlıklarını sürdürmektedirler. Gerçek bilgiye ulaşmak için, bu simülasyonun ötesine geçmek ve akılla kavranabilen hakikat dünyasına yönelmek gerekir. Bu nedenle, Platon'a göre sanal gerçeklik, fiziksel gerçekliğin bir parçası olamaz ve sadece yanıltıcı bir dünyayı temsil eder.

Aristoteles'in "dört neden teorisi"ne göre varlıkların değişim süreçlerinde dört temel nedeni bulunmaktadır: formel neden, maddi neden, fail neden ve ereksel neden.

8. Buna göre, Truva atı örneğini kullanarak Aristoteles'in dört neden teorisini açıklayınız. (15P)

Cevap:

- A. **Maddi neden:** Truva atının yapıldığı malzeme, yani ahşap, maddi neden olarak kabul edilir.
- B. **Formel neden:** Truva atının şekli ve yapısı, onun formunu temsil eder. At biçiminde olması, onun formel nedenidir.
- C. **Fail neden:** Truva atını inşa eden kişiler, yani marangozlar ve ustalar, fail neden olarak tanımlanır.
- D. **Ereksel neden:** Truva atının yapılma amacı, savaşta düşmanı aldatmak ve şehre gizlice girmek olduğundan, ereksel nedeni bu amacıdır.